

5. บทส่งท้ายและความท้าทายที่รอการขยายผล

ดังที่กล่าวและสรุปมาแล้วว่า ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี คือตัวแบบ (Model) และระบบปฏิบัติการ (Platform) ในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน ที่มีความสมบูรณ์แบบ (ซึ่งหมายถึง การมีแนวคิด หลักการ วิธีการและรายละเอียด ในการปฏิบัติการในการพัฒนา ทั้งกระบวนการ กลไกและวิธีการ และผลที่เกิดขึ้น ที่มีความแตกต่างหรือโดดเด่นกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน ตามแนวคิด หลักการและวิธีการในการพัฒนา ดังที่ผ่านมา) ด้วยความลงตัวในการสร้างให้หมู่บ้าน / ชุมชน มีความเข้มแข็ง โดยมีขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง การพึ่งพากัน และการจัดการตนเองได้ในทุกมิติแบบบูรณาการ บนพื้นฐานของความมีศีลธรรมตามหลักของศาสนา เป็นตัวแบบและระบบปฏิบัติการที่กำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของความสัมพันธ์ที่ครอบคลุมกับการแก้ปัญหาในทุกด้าน อันได้แก่ ปัจจัยความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่หมู่บ้าน / ชุมชนประสบอยู่ทั้งภายในและจากภายนอกในทุกๆด้าน ทั้งปัจจัยที่เป็นพื้นฐานสำคัญทางด้านจิตใจ หรือปัจจัยที่จะทำให้เกิดระเบิดจากภายในอย่างแท้จริง (ดีที่ 1 : เป็นคนดี) ปัจจัยที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาและการพัฒนาหมู่บ้าน (ดีที่ 9 : สร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการหมู่บ้าน - กม.) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจ (ดีที่ 3 : รายได้สมดุล) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคม (ดีที่ 6 : สังคมอบอุ่นและดีที่ 8 : กองทุนพึ่งตนเอง) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา (ดีที่ 2 : มีปัญญา) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุข (ดีที่ 4 : สุขภาพแข็งแรง) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสิ่งแวดล้อม (ดีที่ 5 : สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านความมั่นคงปลอดภัย (ดีที่ 7 : หลุดพ้นอาชญากรรม)

ทั้งนี้ ได้กำหนดให้มีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.) คณะกรรมการคุ้มบ้าน(กคบ.) ตามกฎหมายให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และใช้ ธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้ลูกหลาน เป็นเครื่องมือ ใช้ B CM Model (Buriram Case Management Model) ขับเคลื่อน กระบวนการบริหาร ใช้คณะทำงานระดับจังหวัด / อำเภอ คณะเสนาธิการ ต่างๆ เป็นพี่เลี้ยง การเพิ่มศักยภาพ(Empowerment) ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน การสร้างระบบทายาท (กม.น้อย และปลัดหมู่บ้าน) เพื่อสร้างความยั่งยืน จึง เป็นตัวแบบ (Model) และมีระบบปฏิบัติการ (Platform) รองรับอย่างสมบูรณ์ แบบ เป็นการยกระดับการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน / ชุมชนอย่างเป็น ระบบ ที่เกิดจากหมู่บ้านและประชาชนส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน (แบบล่างสู่บน หรือ Bottom – up) อย่างแท้จริง แม้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีภาวะวิกฤติ จากเหตุปัจจัยใด เข้ามากระทบก็ตาม หมู่บ้านนั้น ยังมีความเข้มแข็ง ยัง สามารถพึ่งตนเอง พึ่งพากัน และการจัดการตนเองได้อย่างสมดุล โดยหมู่บ้าน / ชุมชน จะเปรียบเสมือน ตัวกรองหรือตัวเร่ง (Catalyst) ในการปรับใช้นโยบาย แผนงานและโครงการจากภาครัฐ ซึ่งเป็นลักษณะ บนสู่ล่าง หรือ Top – Down ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาที่หมู่บ้านหรือชุมชนได้ออกแบบไว้แล้ว โดย ภาครัฐ เพียงทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ติดตามและเสริมหนุนให้เกิดความ เข้มแข็งในการพึ่งตนเอง พึ่งพากัน และการจัดการตนเองของหมู่บ้าน / ชุมชน ให้มากที่สุด แทนการสั่งการหรือมุ่งพัฒนาตามนโยบาย แผนงานและโครงการ ที่ไม่ตรงกับบริบทและความจำเป็นหรือความต้องการของหมู่บ้านหรือชุมชน เหมือนเช่นที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน ซึ่งพิสูจน์ความสำเร็จนี้ได้แล้ว จาก หลักฐานในเชิง ประจักษ์ (Empirical evidence หรือ Evidence Base – Practice) กรณีอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และหมู่บ้านเจริญสุข หมู่ 12 ตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังที่กล่าวมา

หากยังมีข้อโต้แย้งใดๆ จากผู้ใด หรือหน่วยงาน / องค์กรใด ว่า ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี นั้น คงทำได้เฉพาะที่จังหวัดบุรีรัมย์ และมีความเพียงพอเฉพาะช่วงที่นายเสรี ศรีหะไตร เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ (ในขณะนั้น) เพราะเป็นนโยบายของจังหวัดที่สามารถสั่งการได้ ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี คงทำได้เฉพาะในหมู่บ้าน / ชุมชนต่างจังหวัดหรือต่างอำเภอ คงไม่สามารถใช้ได้กับหมู่บ้านหรือชุมชนในเมืองได้ เนื่องจากมีบริบทและปัจจัยเงื่อนไขที่แตกต่างกันมาก ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี คงนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการส่วนราชการ หน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ยาก เป็นต้น ดังนั้น จึงมีคำถามต่อไป คือ ชนิตบ้านเมืองกำลังเกิดปัญหาวิกฤติในหลายด้าน ท่านทราบหรือไม่ ว่า เกิดจากสาเหตุใด? ท่านยอมรับหรือไม่ ว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลส ตัณหาและอุปาทานทั้งหลายที่มีอยู่ในมนุษย์หรือปุถุชน (ผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่) คือสาเหตุหรือบ่อเกิดแห่งปัญหาทั้งปวง? คือสาเหตุของความอ่อนแอของประชาชนส่วนใหญ่? คือสาเหตุที่ทำให้หนักการเมือง และข้าราชการ ฯลฯ ได้โอกาสในการหยิบยื่นความอ่อนแอให้กับประชาชน? หรือทำให้ประชาชนติดไวรัสแห่งมัจฉาธิฐิ (ความหลงผิดหรือความคิดที่ผิดทาง) จึงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ พึ่งพากันได้ และจัดการตนเองได้? ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้คนเป็นคนดี ละชั่ว กัลยาบป ซึ่งจะช่วยลดความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลส ตัณหาและอุปาทานทั้งหลายที่มีอยู่ในมนุษย์หรือปุถุชน (ผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่) ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาทั้งหมดลงได้ ใช่หรือไม่? หากใช่? ท่านจะรื้อหรืออยู่ทำไม?

หากยอมรับ ว่า ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี น่าจะเป็นตัวแบบและระบบปฏิบัติการที่ทำให้หมู่บ้าน / ชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยมีความสามารถในการพึ่งตนเอง พึ่งพากัน และจัดการตนเองได้ อันจะเป็นรากฐานสำคัญใน

การค้ำยันให้ชาติบ้านเมืองมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้ หรือไม่มีข้อปฏิเสธ
ใดๆ อีกต่อไป ผู้เขียนจึงขอเสนอและฝากยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ซึ่งเป็นตัว
แบบ (Model) และระบบปฏิบัติการ (Platform) ในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน
ที่มีความสมบูรณ์แบบที่สุด (ณ เวลานี้) และสามารถนำไปขยายผลได้ง่าย
เนื่องจากมีรายละเอียดทุกอย่างที่เป็นตัวแบบและระบบปฏิบัติการ ไว้ให้อย่าง
ครบถ้วนทุกประการแล้ว โดยการกำหนดเป็นนโยบายและการปฏิบัติในการ
พัฒนาที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะระดับจังหวัดในสายงาน
ปกครองและความมั่นคงของจังหวัด ซึ่งอาจเริ่มทดลองนำร่องในระดับอำเภอ
ตำบลและหมู่บ้าน สถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา ควร
นำไปทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการ
วิชาการของตน เพื่อให้เกิดการเติมเต็มความสมบูรณ์ของวิชาการที่แปลงสู่การ
ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่วิชาการขึ้นหิ้ง ดังที่ถูกปรามาสไว้อีกต่อไป การนำ
ทบทวนและปรับกระบวนการและวิธีการพัฒนา ของหน่วยงานหรือองค์กรที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนา ที่เป็นอีก
ระบบ กระบวนการและกลไกในการพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งขอ
เสนอไว้เป็นเบื้องต้นเท่านั้นก่อน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ยังมีรายละเอียด
ดีๆ ที่น่าสนใจและน่าศึกษาเพิ่มเติมในทางวิชาการเชิงลึก อีกหลายมิติ อาทิ มิติ
ทางการเมืองการปกครอง มิติทางประชาธิปไตย มิติทางการบริหารจัดการแนว
ใหม่ มิติของการวางแผนยุทธศาสตร์ มิติทางด้านหลักและแนวปฏิบัติทาง
ศาสนา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีอยู่ในยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ทั้งสิ้น ซึ่งสมควรแก่
การค้นหาด้วยการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ของผู้เขียน ขอยืนยันว่า ณ เวลานี้
ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี คือ ตัวแบบ (Model) และระบบ ปฏิบัติการ (Platform)

ที่มีความสมบูรณ์แบบ ในการสร้างความเข้มแข็งเพื่อการพึ่งตนเอง พึ่งพากัน และการจัดการตนเองแบบบูรณาการที่แท้จริง ของหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งเป็น รากฐานในการพัฒนาที่สำคัญ สู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ของประเทศ ที่รอ การพิสูจน์จากท่านและการนำไปขยายผล เพื่อร่วมกันสร้างชาติสันติสุข ใน ระยะเวลาต่อไป